

ประเด็น เศรษฐกิจ ฉบับที่ C53 12 พฤศจิกายน 68	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น ระเบียบโลกใหม่	ทะเลแคริบเบียน : สยามแข่งขันทางเศรษฐกิจระหว่าง สหรัฐฯ จีน และรัสเซีย
ประเด็นสำคัญ	- สงครามเย็น ในรูปแบบเศรษฐกิจ - ปานามาในฐานะสมรภูมิโลจิสติกส์ของโลก - เวเนซุเอลาในฐานะหัวใจพลังงานของโลก - แรงกดดันและการพยายามโค่นอำนาจมาดуро - การเผชิญหน้าระหว่างขั้วเศรษฐกิจ-พลังงาน - ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโลก

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา พื้นที่ทะเลแคริบเบียนได้กลับมาอยู่ในความสนใจของโลกอีกครั้งในฐานะ “สมรภูมิแห่งอำนาจ” ระหว่างสามมหาอำนาจคือ สหรัฐอเมริกา จีน และรัสเซีย หลังจากที่ภูมิภาคนี้เงียบสงบไปนานตั้งแต่สิ้นสุดสงครามเย็นในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 การขยายอิทธิพลของจีนในลาตินอเมริกา โดยเฉพาะใน ปานามา และการปรากฏตัวของรัสเซียใน เวเนซุเอลา ได้สร้างแรงสั่นสะเทือนต่อระเบียบเศรษฐกิจและภูมิรัฐศาสตร์ของซีกโลกตะวันตก ซึ่งเดิมเคยอยู่ภายใต้อิทธิพลของสหรัฐฯ มาโดยตลอด

สิ่งที่เกิดขึ้นไม่เพียงแต่สะท้อนถึงการแข่งขันด้านพลังงานและการลงทุนระหว่างประเทศเท่านั้น แต่ยังเผยให้เห็นถึง “ความเปราะบางเชิงโครงสร้าง” ของระบบเศรษฐกิจโลกในยุคที่อำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองเริ่มกระจายตัวออกจากศูนย์กลางเดิม โลกที่เคยมี “อเมริกา” เป็นแกนกลาง กำลังถูกท้าทายจาก “จีน” ที่รุกคืบทางเศรษฐกิจ และ “รัสเซีย” ที่รุกกลับด้วยพลังทางทหารและพลังงาน

พื้นหลังทางประวัติศาสตร์ ย้อนกลับไปในศตวรรษที่ 19 สหรัฐฯ ประกาศใช้ “หลักมอนโร (Monroe Doctrine)” เมื่อปี พ.ศ. 2366 เพื่อป้องกันไม่ให้อาณานิคมยุโรปเข้ามาแทรกแซงในทวีปอเมริกา หลักการนี้ทำให้สหรัฐฯ กลายเป็นผู้ครองอิทธิพลในลาตินอเมริกาอย่างยาวนาน และใช้ภูมิภาคนี้เป็น “กันชนทางยุทธศาสตร์”

แต่ในศตวรรษที่ 21 สถานการณ์เริ่มเปลี่ยนไป เมื่อ จีน ขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจออกนอกภูมิภาคเอเชีย โดยเปิด

โครงการ Belt and Road Initiative (BRI) หรือ “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” เพื่อสร้างเครือข่ายการค้าระดับโลก หนึ่งในจุดยุทธศาสตร์ที่จีนให้ความสำคัญคือ คลองปานามา (Panama Canal) เส้นทาง

คมนาคมระหว่างมหาสมุทรแอตแลนติกและแปซิฟิก ที่มีมูลค่าการค้าผ่านปีละกว่า 6% ของสินค้าทั่วโลก

จีนจึงเข้าไปลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานรอบคลองผ่านบริษัท Hutchison Ports จากฮ่องกง และบริษัทด้านวิศวกรรมขนาดใหญ่ เช่น China Harbour Engineering Company (CHEC) รวมถึงการติดตั้งระบบสื่อสารและโครงข่ายโทรคมนาคมของ Huawei สิ่งเหล่านี้ทำให้ปานามากลายเป็น “ฐานข้อมูลและโลจิสติกส์” ที่จีนสามารถใช้เชื่อมโยงเศรษฐกิจระหว่างซีกโลกตะวันออกและตะวันตกได้โดยตรง

การตอบโต้ของสหรัฐฯ เมื่อจีนเริ่มรุกเข้ามาใน “หลังบ้านของอเมริกา” สหรัฐฯ ก็ไม่สามารถนิ่งเฉยได้อีกต่อไป ช่วงปี พ.ศ. 2566–2567 สหรัฐฯ จึงเริ่มดำเนินมาตรการตอบโต้หลายด้าน

ประการแรก คือ **ด้านเศรษฐกิจ** โดยกดดันรัฐบาลปานามาให้ทบทวนสัญญาท่าเรือกับบริษัทจีน และผลักดันให้กลุ่มทุนอเมริกัน-ยุโรป เข้าซื้อกิจการแทน ในปี พ.ศ. 2568 กลุ่มทุนสหรัฐฯ เช่น **BlackRock** เข้าซื้อหุ้นของ Hutchison Ports มูลค่ากว่า 2.3 หมื่นล้านดอลลาร์ เพื่อดึงการควบคุมกลับมาอยู่ในมือของสหรัฐฯ

ประการที่สอง คือ **ด้านความมั่นคง** กระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ ประกาศยุทธศาสตร์ “Protect the Western Hemisphere” โดยเน้นการป้องกันภัยจากมหาอำนาจภายนอก และเพิ่มงบประมาณกองเรือที่ 4 ซึ่งมีการกีดกันตะวันตกในทะเลแคริบเบียน

ประการที่สาม คือ **ด้านข่าวกรองและเทคโนโลยี**

หน่วยงานข่าวกรองสหรัฐฯ ตรวจสอบระบบสื่อสารรอบคลองปานามาที่ใช้เทคโนโลยีของ Huawei โดยอ้างว่า อาจมี “ช่องทางสอดแนม” ที่คุกคามความมั่นคงของประเทศ

มาตรการเหล่านี้ทำให้จีนต้องลดบทบาทการลงทุนในปานามา และหันไปขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจในประเทศอื่นของลาตินอเมริกาแทน โดยเฉพาะใน **เวเนซุเอลา** ซึ่งเป็นพันธมิตรใกล้ชิดกับรัสเซีย

สมรภูมิภูมิรัฐศาสตร์ เวเนซุเอลา เวเนซุเอลามีน้ำมันสำรองมากที่สุดในโลกกว่า 300,000 ล้าน

บาร์เรล แต่กลับประสบวิกฤตเศรษฐกิจและการคว่ำบาตรจากสหรัฐฯ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา รัฐบาลของ **นิโกลัส มาดูโร (Nicolás Maduro)** จึงหัน ไปพึ่งพาความช่วยเหลือจาก **รัสเซีย** และ **จีน** ทั้งในด้านพลังงาน การเงิน และเทคโนโลยี

รัสเซียเข้ามาช่วยเวเนซุเอลาพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางทหารและพลังงาน ผ่านบริษัท **Rosneft** และการส่งอาวุธยุทโธปกรณ์ เช่น ระบบป้องกันภัยทางอากาศ “PANTSIR” และ “BUK” ขณะที่ จีนลงทุนในระบบสื่อสาร ดาวเทียม และการผลิตน้ำมัน ผ่านบริษัท **CNPC** เพื่อแลกกับสิทธิในการชำระหนี้ด้วยน้ำมันดิบ

สถานการณ์ยิ่งตึงเครียดในปี พ.ศ. 2568 เมื่อสหรัฐฯ ส่งเรือรบและเรือพิฆาตเข้ามาในทะเลแคริบเบียน โดยอ้างว่าเป็น “ปฏิบัติการต่อต้านยาเสพติด” แต่เวเนซุเอลากลับมองว่าเป็นการ “ปิดล้อมทางเศรษฐกิจ” และละเมิดอธิปไตยของประเทศ

แรงกดดันของสหรัฐฯ และความพยายามโค่นอำนาจมาดูโร
เมื่อเวเนซุเอลาหันไปพึ่งรัสเซียและจีนมากขึ้น สหรัฐอเมริกาก็เพิ่มแรงกดดันทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง และข่าวกรองอย่างเข้มข้น จุดเปลี่ยนสำคัญเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2568 เมื่อรัฐบาลวอชิงตันภายใต้ผู้นำชุดใหม่ ประกาศ “มาตรการจำกัดการส่งออกน้ำมันและธุรกรรมการเงินของบริษัท PDVSA” ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจน้ำมันของเวเนซุเอลา ส่งผลให้ประเทศแทบไม่สามารถขายน้ำมันได้ในตลาดโลก

รายได้จากการส่งออกพลังงานลดลงกว่า 80% เศรษฐกิจภายในประเทศทรุดตัว ค่าเงินโบลิวาร์อ่อนค่ารุนแรงและเงินเฟ้อทะลุ 200% สถานการณ์นี้ทำให้ประชาชนหลายล้านคนอพยพออกนอกประเทศ และก่อให้เกิดวิกฤตมนุษยธรรมในภูมิภาค

ขณะเดียวกัน หน่วยข่าวกรองสหรัฐฯ โดยเฉพาะ CIA ถูกเปิดเผยว่ามีบทบาทใน “ปฏิบัติการลับ” เพื่อโค่นล้มรัฐบาลมาดуро The Guardian รายงานในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2568 ว่า ประธานาธิบดีสหรัฐฯ ยอมรับการอนุมัติปฏิบัติการดังกล่าว โดยมีเป้าหมาย “สร้างแรงกดดันจากภายใน” ให้รัฐบาลเวเนซุเอลาล่มโดยไม่ต้องใช้กำลังทหาร

นอกจากนี้ ยังมีรายงานจากสื่อในละตินอเมริกา ว่า CIA เคยพยายาม “ซื้อตัวนักบินส่วนตัวของมาดуро” เพื่อหลอกล่อให้นำเครื่องบินประธานาธิบดีลงจอดในเขตที่สหรัฐฯ สามารถควบคุมได้ ซึ่งจะเท่ากับเป็น “รัฐประหารกลางอากาศ” แต่ปฏิบัติการนี้ไม่ประสบผลสำเร็จ

เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้มาดуроออกมาแถลงประณามสหรัฐฯ ว่าไม่เพียงใช้เศรษฐกิจเป็นอาวุธ แต่ยังใช้ “สงครามข่าวสาร (Information Warfare)” เพื่อทำลายเสถียรภาพของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง ความตึงเครียดนี้ผลักดันให้มาดуроจับมือกับรัสเซียและจีนแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

รัสเซียตอบสนองด้วยการส่งที่ปรึกษาทางทหารและระบบป้องกันภัยทางอากาศเข้าประจำการในเวเนซุเอลา ขณะที่จีนให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและการสื่อสาร พร้อมเพิ่มวงเงินสินเชื่อแลกกับน้ำมันดิบ การประสานกำลังของทั้งสองประเทศจึงกลายเป็น “แนวร่วมป้องกันมาดуро” ที่คานอำนาจกับสหรัฐฯ โดยตรง และส่งผลให้เวเนซุเอลากลายเป็นสมรภูมิย่อยของสงครามเย็นยุคใหม่

การเปรียบเทียบเชิงเศรษฐกิจและยุทธศาสตร์ของปานามาและเวเนซุเอลา การทำความเข้าใจสงครามเย็นรอบใหม่ในทะเลแคริบเบียน ต้องพิจารณาผ่านภาพเปรียบเทียบของ **ปานามา** และ **เวเนซุเอลา** ปานามาเป็นเส้นเลือดของการค้าโลก ส่วนเวเนซุเอลาเป็นหัวใจของพลังงานโลก การที่จีนและรัสเซียรุกเข้ามาในสองพื้นที่นี้พร้อมกัน ทำให้เกิดสมดุลใหม่ของอำนาจเชิงเศรษฐกิจ

ในเชิงยุทธศาสตร์ ปานามาเป็นจุดที่สหรัฐฯ ป้องกันไม่ให้จีนครอบครองเส้นทางโลจิสติกส์ ส่วนเวเนซุเอลาเป็นพื้นที่ที่รัสเซียและจีนใช้ตอบโต้ทางพลังงาน ทั้งสองประเทศจึงเป็น “หมากสองตัวในกระดานเดียวกัน” ที่สะท้อนการแข่งขันระหว่างเศรษฐกิจตลาดเสรีของตะวันตกกับระบบเศรษฐกิจแบบรัฐนำของตะวันออก

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลก ความขัดแย้งนี้ส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ในระดับโลก ราคาน้ำมันผันผวนอย่างรุนแรงเพราะเวเนซุเอลาส่งออกไม่ได้ ทำให้เงินเฟ้อในหลายประเทศพุ่งขึ้น ขณะเดียวกัน การตรวจตราเข้มงวดในคลองปานามาทำให้ต้นทุนโลจิสติกส์เพิ่มสูง เรือสินค้าต้องเบี่ยงเส้นทางหรือชะลอการขนส่ง ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตในอุตสาหกรรมทั่วโลกสูงขึ้น

ในด้านการเงิน รัสเซียและจีนเร่งลดการพึ่งพาดอลลาร์ โดยใช้สกุลเงินท้องถิ่นในการค้าพลังงาน เช่น เงินหยวนและรูเบิล ส่งผลให้ระบบการเงินโลกเริ่ม “แยกตัว” ออกจากศูนย์กลางเดิมของสหรัฐฯ และสร้างแรงกดดันต่อสถานะ “เงินสำรองโลก” ของดอลลาร์ ขณะเดียวกัน การติดตั้งระบบดาวเทียมและสื่อสารของจีนใน

เวเนซุเอลา ทำให้การแข่งขันเชิงเศรษฐกิจแปรเปลี่ยนเป็น “สงครามข้อมูล” ซึ่งอาจกำหนดรูปแบบของเศรษฐกิจดิจิทัลในอนาคตได้โดยตรง

เหตุการณ์ในทะเลแคริบเบียนเป็นภาพสะท้อนของโลกที่กำลังเปลี่ยนผ่านจากระบบชั่วคราวสู่ระบบหลายขั้ว สหรัฐฯ ยังคงยึดโยงอำนาจผ่านดอลลาร์และการควบคุมเส้นทางขนส่งสินค้า ขณะที่จีนใช้ทุนและเทคโนโลยีสร้างอิทธิพลทางเศรษฐกิจ ส่วนรัสเซียใช้พลังงานและความมั่นคงเป็นเครื่องมือในการคานอำนาจ

สงครามเย็นรอบใหม่นี้จึงไม่ใช่สงครามของอุดมการณ์ หากแต่เป็น **สงครามของโครงสร้างเศรษฐกิจและทรัพยากร** ที่แต่ละประเทศใช้เพื่อรักษาความอยู่รอดและขยายอิทธิพลในโลกยุคใหม่

แคริบเบียนในฐานะกระจกสะท้อนระเบียบโลกใหม่ ในปี พ.ศ. 2568 ทะเลแคริบเบียนไม่ได้เป็นเพียง “หลังบ้านของสหรัฐฯ” อีกต่อไป แต่กลายเป็น “ห้องทดลองของระเบียบโลกใหม่” ที่สะท้อนการแข่งขันระหว่างเศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี การขับไล่ทุนจีนในปานามา และการพยายามโค่นอำนาจมาดуроในเวเนซุเอลา เป็นส่วนหนึ่งของการต่อสู้เพื่อกำหนดอนาคตของระบบเศรษฐกิจโลก

และแม้เสียงปืนจะยังไม่ดัง แต่แรงสั่นสะเทือนทางเศรษฐกิจและพลังงานได้เกิดขึ้นแล้ว จากทะเลแคริบเบียนที่เคยเป็น “หลังบ้านของอเมริกา” สู่การเป็น “สนามหน้าบ้านของโลกหลายขั้ว” ที่กำลังเขียนประวัติศาสตร์เศรษฐกิจโลกบทใหม่ในศตวรรษที่ 21

พ.อ.หญิง นवलสมร จรวงษ์

อจ.กก.วทบ.

แหล่งอ้างอิง

1. Bloomberg. (พ.ศ. 2567, 12 สิงหาคม). สหรัฐฯ กดดันให้ปานามาทบทวนโครงการท่าเรือของจีนรอบคลองปานามา. Bloomberg News. สืบค้นจาก <https://www.bloomberg.com>
2. Cronkite News. (พ.ศ. 2568, 12 พฤษภาคม). คลองปานามาในฐานะจุดยุทธศาสตร์การค้าของโลกท่ามกลางการแข่งขันสหรัฐฯ-จีน. สืบค้นจาก <https://cronkitenews.azpbs.org/2025/05/12/panama-canal-vital-world-trade-caught-between-united-states-china>
3. The Guardian. (พ.ศ. 2568, 15 ตุลาคม). ทรัมป์ยืนยันอนุมัติปฏิบัติการลับของ CIA ในเวเนซุเอลา ขณะที่มาดуроประณามว่าเป็น “ความพยายามรัฐประหาร”. สืบค้นจาก <https://www.theguardian.com/us-news/2025/oct/15/trump-venezuela-cia-maduro>
4. The Guardian. (พ.ศ. 2568, 6 พฤศจิกายน). การเผชิญหน้าระหว่างสหรัฐฯ กับเวเนซุเอลา ปานามา จุดชนวนความตึงเครียดแบบสงครามเย็นในทะเลแคริบเบียน. สืบค้นจาก <https://www.theguardian.com/world/2025/nov/06/venezuela-panama-invasion-trump>
5. Washington Post. (พ.ศ. 2568, 31 ตุลาคม). รัสเซียและเวเนซุเอลาเพิ่มความร่วมมือด้านพลังงานท่ามกลางแรงกดดันจากสหรัฐฯ. สืบค้นจาก <https://www.washingtonpost.com/world/2025/10/31/russia-venezuela-oil-trump>